

บทคัดย่อ

ในระหว่าง พ.ศ.2548-2557 เมื่อเกิดวิกฤตทางการเมืองจากความขัดแย้งระหว่าง "คนเสื้อเหลือง" และ "คนเสื้อแดง" นักวิชาการหลายกลุ่มได้สร้างและให้ความหมายของ "ประชาธิปไตย" เพื่อการต่อสู้ทางการเมือง ทั้งในการสนับสนุนฝ่ายที่ตนเห็นอกเห็นใจ และในการตอบโต้หรือโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม

ความหมายของ "ประชาธิปไตย" รวมทั้งความคิดต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับ "ประชาธิปไตย" ที่นำเสนอโดยนักวิชาการในท่ามกลางวิกฤตทางการเมืองนี้ ส่วนหนึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากอดีต โดยที่นักวิชาการได้เลือกสรรความคิดและความหมายบางส่วนมาผลิตซ้ำหรือปรับเปลี่ยนจุดเน้น และความหมายเพื่อตอบสนองบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "นักวิชาการที่สนับสนุนคนเสื้อเหลือง" ซึ่งเห็นได้ชัดว่าได้เลือกสรรความคิดหรือความหมายที่มีมาในอดีตหลายประการมาผลิตซ้ำอย่างเข้มข้น อีกส่วนหนึ่งเป็นความคิดและความหมายที่ได้รับการสร้างขึ้นใหม่ ท่ามกลางการขยายตัวของความขัดแย้งและความรุนแรง ดังนั้น การที่จะเข้าใจการต่อสู้ช่วงชิงความหมาย "ประชาธิปไตย" ในสังคมไทยในระหว่าง พ.ศ. 2548-2557 ได้อย่างลึกซึ้ง จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษามรดกทางความคิดและความหมายที่ตกทอดมาจากอดีต และ ศึกษาทัศนะทางการเมืองหรือทัศนะต่อเรื่องต่างๆ ของนักวิชาการแต่ละคนอย่างละเอียด

การที่นักวิชาการมีจุดยืนทางการเมืองต่างกัน หรือเลือกสนับสนุนมวลชนต่างกลุ่มกันนั้น เป็นผลมาจากพื้นฐานความคิดหรือทัศนะที่แตกต่างกัน ที่สำคัญคือ ทัศนะต่อ "สถาบันพระมหากษัตริย์" "ชนชั้นกลาง-คนเสื้อเหลือง" "ชาวบ้าน-คนเสื้อแดง" "ทุนใหม่และระบอบทักษิณ" "นโยบายประชานิยม" "รัฐประหาร" "ตุลาการภิวัตน์" ตลอดจนการอธิบายปัญหาและการเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก

ความแตกต่างและการต่อสู้ในการนิยามความหมาย "ประชาธิปไตย" นอกจากจะแสดงออกในการอธิบายหรือการให้ความหมายแก่ "ประชาธิปไตย" โดยตรงแล้ว ยังแสดงออกในการเสนอความคิดหรือให้ความหมายแก่เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับระบอบ "ประชาธิปไตย" ด้วย

เช่น รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง การถ่วงดุลและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของมวลชน ฯลฯ

ในภาวะวิกฤตทางการเมือง “นักวิชาการที่สนับสนุนคนเสื้อเหลือง” มุ่งอธิบายสาเหตุของความล้มเหลวของ “ประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง” ด้วยการผลิตซ้ำความคิดและความหมายที่เป็นมรดกตกทอดมาแต่อดีตเพื่อเน้นผลร้ายของการนำประชาธิปไตยแบบตะวันตกมาใช้ พร้อมกันนั้นก็สนับสนุนพันธมิตรฯ และ กปปส. โดยให้ความหมายแก่การเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งสองนี้ว่าเป็น “ประชาธิปไตยทางตรง” และ “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” ในขณะเดียวกันก็สร้าง ความหมายของ “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง และอาศัยความหมายดังกล่าวในการต่อสู้กับ “ระบอบทักษิณ” รวมทั้งการสนับสนุน ตุลาการภิวัตน์

ส่วนความหมายของ “ประชาธิปไตย” ที่ “นักวิชาการที่สนับสนุนคนเสื้อแดง” นิยาม แม้ว่า มีจุดเน้นและความหมายที่แตกต่างกันอยู่ไม่น้อย แต่จุดร่วมที่สำคัญคือ เป็นประชาธิปไตยที่ ประชาชนมีส่วนร่วมและมีอำนาจ โดยถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน, รัฐไม่อาจล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน, ทุกคนเสมอภาคกันในฐานะที่เป็นมนุษย์และเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย, สถาบันการเมืองทั้งหลายรวมทั้งพรรคการเมืองจะต้องยึดโยงกับประชาชน, การเลือกตั้งมีความสำคัญ, ประชาชนจะต้องมีอำนาจต่อรองอย่างเสมอภาค, มีความยุติธรรมและมีมาตรฐานเดียวในทุกเรื่อง, ให้ความสำคัญแก่ “การเมืองภาคประชาชน” หรือ “การเมืองมวลชน”, การกระจายอำนาจ, การกำกับอำนาจของเสียงข้างมากโดยชอบธรรม, การยึดหลักนิติรัฐหรือนิติธรรม และยังเน้น “ประชาธิปไตยที่กินได้” อีกด้วย

อนึ่ง นักวิชาการบางคนมุ่งวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาและเสนอทางออกจากสถานการณ์ความขัดแย้ง โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่ “สันติวิธี” และนักวิชาการบางคนให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่การยึดหลัก “กฎหมาย” ซึ่งประเด็นที่นักวิชาการให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษเช่นนี้มีผลโดยตรงต่อความหมายของ “ประชาธิปไตย” ที่นักวิชาการดังกล่าวนิยาม

Abstract

During 2005-2014, a period of political crisis as the nation was divided by conflict between the so-called “yellow shirts” and “red shirts”, various scholars struggled to redefine the meaning of “democracy”. Simultaneously, the scholars also utilized the defined meaning as a political instrument to the group they identified with while discrediting the other group.

Part of the meaning of “democracy” and its related thoughts scholarly presented in this turbulent time are actually legacy of the past. The scholars picked and chose parts of the past intellectual legacy and either reproduced or reoriented their focuses to suit the changing context. In the case of “yellow shirts sympathized-scholars”, the employment of this strategy was apparent. They picked and chose thoughts and concepts that derived from the past, modified them, and combined them with newly created thoughts and concepts emerged during this political conflict. Hence, to understand this struggle in redefining “democracy” in Thailand during 2005-2014, it is necessary to explore the past intellectual legacy, i.e. thoughts and concepts descent from the past, and particular scholars’ political opinion meticulously.

Indeed, difference in political standings among scholars were a result of disagreement in basic world view and opinion towards Thai society. This disagreement ranged from their difference in opinion towards terms and concepts such as “Monarchy”, “Middle class-yellow shirt” “Villager-red shirt”, “New capital and Thaksin regime”, “ Populist policy”, “ Coup d’ état”, “ Judicialization of politics” to their disagreement on socio-political explanation and its solution.

Besides the struggle to redefine “democracy”, dissents among scholars were also visible in their competition to redefine “democracy” related thoughts. Constitution, elections, balance of power, accountability and popular political movement etc. were amongst the terms that they tried to reinterpret their meanings.

In this political crisis, the “yellow shirt sympathized-scholars” emphasized and explained the failure of “representative democracy” by adopting the past intellectual legacy. While pointing on the negative side of “western style democracy”, they supported the movement of the People’s Alliance for Democracy and the People’s Democratic Reform Committee by portraying their movements as “direct democracy” and “participatory democracy”. In tandem with this depiction, the scholars invented the significance of “democracy with the king as head of state” to create political stability, fight with “Thaksin regime”, and support judicialization of politics.

For “democracy” defined by the “red shirts sympathized-scholars”, although having difference in focus and content with the one defined by “yellow shirts sympathized-scholars”, it shares indispensable common agreement with them. Regardless of their emphasis on “substantial democracy”, the “red shirts sympathized-scholars” shared with the “yellow shirts sympathized-scholars” common agreement on these content of democracy: participatory democracy that sovereignty belongs to the people, the protection of people’s right, all are equal in the eyes of law, the link between political institution including political party to the people, the importance of election, fair and unbiased justice, the importance of “civil society”, distribution of power, accountability, and rule of law.

In addition, some scholars’ view on what should be the means to solve political conflict significantly affected their definition of “democracy”, be it “peaceful means” and “the rule of law”.